

Ekte Landsbyliv

Strategisk Nærings- og Utviklingsplan for Nordre Land kommune

2008 – 2012

Vedtatt i kommunestyresak 23/08

Innholdsfortegnelse

0.0 Innledning	2
0.0.1 Bakgrunn/mandat	2
0.0.2 Organisering	2
0.0.3 Gjennomføring av planprosessen	2
0.1 Sammendrag	3
1.0 Planens mål	6
2.0 Uviklingstrekk og utfordringer	8
2.1 Nordre Land kommunes nåsituasjon	8
2.2 Hvorfor er det viktig med verdiskaping	9
2.3 Nordre Land kommunes muligheter	10
3.0 Visjon, grunnverdier og satsningsområder	11
3.1 Visjon og grunnverdier	11
3.2 Satsningsområder	11
4.0 Næringsutvikling – tiltak	13
4.1 Tiltaksområde Handelsstand	13
4.2 Tiltaksområde Reiseliv	15
4.3 Tiltaksområde Landbruk og utmark	19
4.4 Tiltaksområde Industri	21
4.5 Tiltaksområde Nyetableringer	22
4.6 Tiltaksområde Infrastruktur	24
4.7 Tiltaksområde Kompetanse/rekruttering	25
5.0 Bolyst/kultur/trivsel – tiltak	27
5.1 Tiltaksområde Innflytting/tilbakeflytting	28
5.2 Tiltaksområde Livskvalitet/trivsel	30
5.3 Tiltaksområde Infrastruktur	32
6.0 Tidsplan for gjennomføring av tiltakene	33
7.0 Gjennomføringsforutsetninger	34
7.1 Forpliktende samarbeid	34
7.2 Økonomi	34
7.3 Kommunens forventninger	34
Vedlegg	
Vedlegg 1 Organisering	35
Vedlegg 2 Deltakerliste Utviklingsforum	36

0.0 Innledning

0.0.1 Bakgrunn/mandat

Nordre Land kommune har i en periode fra 1999 og frem til i dag hatt en nedgang i antall innbyggere, og politikerne i kommunen ønsker på kort sikt å stoppe nedgangen og på lengre sikt å snu trenden i befolkningsutviklingen. På bakgrunn av dette vedtok kommunestyret i sak 19/07 «Mandat vedr. Strategisk nærings- og utviklingsplan for Nordre Land (SNU)», med bakgrunn i tidligere vedtak i sak 45/06 vedlegg 1 til «Handlingsplan 2007-2010», at det skal utarbeides «Utviklingsplan for Nordre Land» med oppstart i 2007 og kommunestyrevedtak i 2008.

0.0.2 Organisering

Prosjekteiere er kommunestyret/formannskapet. Prosjektansvarlig er rådmann Jarle Snekkestad og prosjektleder er næringsrådgiver Stine Røen. Oversikt over fullstendig organisering er vedlagt.

Utviklingsforum, bestående av bedriftsledere, andre nærings- og organisasjonsrepresentanter og politikere, har vært en viktig samhandlingsarena i prosessen. Utvelgelsen av bedriftsledere har tatt hensyn til at de viktigste bransjene i kommunen er representert, og at både små og store bedrifter har vært med i utvalget.

0.0.3 Gjennomføring av planprosessen

Planprosessen er gjennomført i henhold til prosjektplanens beslutningspunkter, milepæler og hovedaktiviteter som er beskrevet i prosjektplanen.

Beslutningspunktene:

Juni 2006: Kommunestyret vedtok i sak 45/06 vedlegg 1 til «Handlingsplan 2007-2010» at det skal utarbeides «Utviklingsplan for Nordre Land» med oppstart 2007 og kommunestyrevedtak i 2008.

April 2007: Formannskapet og kommunestyret behandlet og vedtok «Mandat for Strategisk Nærings- og Utviklingsplan for Nordre Land».

Juni 2007: Formannskapet og kommunestyret behandlet og vedtok «Prosjektplan for Strategisk Nærings- og Utviklingsplan for Nordre Land».

September 2007: Første planutkast ble lagt frem for Utviklingsforum for drøfting.

Oktober 2007: Første planutkast ble lagt frem for formannskapet som en orienteringssak og sendes til partiene som ikke er representert der.

Desember 2007: Orientering kommunestyret.

Mars 2008: Kommunestyret sluttbehandlet og vedtok «Strategisk Nærings- og Utviklingsplan for Nordre Land kommune».

0.1 Sammendrag

Bakgrunn:

På grunn av den negative befolkningsutviklingen i kommunen besluttet kommunestyret i sak 45/06 at det skal utarbeides en «Utviklingsplan for Nordre Land kommune» med oppstart i 2007 og politisk behandling april 2008.

Hovedmål – Kommuneplan for Nordre Land kommune

SNU tar utgangspunkt i de uttalte målsettingene som er skissert i «Kommuneplan for Nordre Land perioden 2005-2014» under punktet «Næringsutvikling». Målsettingene for næringsutvikling er:

- kommunen skal arbeide for et allsidig og bærekraftig næringsliv
- kommunen skal bidra til at eksisterende bedrifter har utviklingsmuligheter og legge til rette for nyetableringer
- kommunen skal prioritere arbeidet med å styrke Dokka tettsted og som senter for handel, service, reiseliv basert på lokal historie og tradisjon, besøk og fritid
- kommunen skal arbeide for økt verdiskaping på grunnlag av lokale ressurser og nye ideer

Mål:

Den overordnede målsettingen for SNU, som er vedtatt i prosjektplanen, er å forslå konkrete tiltak som kan føre til:

- etablering av nye bedrifter
- skape flere arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- beholde eksisterende arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- etablering innen bransjer som ikke er representert/i liten grad er representert i næringslivet i kommunen i dag
- profilering/markedsføring av kommunen som en god bo- og etableringskommune

Et ønsket resultat av disse målsettingene er at den negative befolkningsutviklingen i kommunen reduseres mest mulig på kort sikt og stabiliserer befolkningsgrunnlaget på lengre sikt.

Nåsituasjon:

Nordre Land kommune har hatt en årlig nedgang i folketallet på mellom 0,2 og 1,6% siden 1999. Antall bedrifter har vært ganske stabilt i samme periode og pr. i dag finnes det 855 bedrifter/virksomheter i kommunen og ca 3000 arbeidsplasser. De største næringene etter antall sysselsatte er:

- offentlig tjenesteyting
- varehandel
- industri
- jord- og skogbruk
- bygg og anlegg
- transport
- private tjenester

Antall arbeidsplasser i kommunen har økt med mellom 0,8 og 6,6% årlig i perioden 2001 til 2005. I samme periode har netto utpendling fra kommunen blitt redusert fra 550 til 400 personer.

Skilt fra Dokka stasjon,
foto: Jon Nybakke.

Visjon og grunnverdier:

Visjonen for planen er «Ekte Landsbyliv» og grunnverdiene er:

- åpen
- nær
- skapende

Satsningsområder:

Det er satt opp to overordnede satsningsområder med prioriterte tiltaksområder og strategier.

■ Næringsutvikling:

- handelsstand
- reiseliv
- landbruk og utmark
- industri
- nyetableringer
- infrastruktur
- kompetanse/rekruttering

Strategi:

Ved å jobbe aktivt og målrettet med utgangspunkt i det vi er gode på skal Nordre Land få et bredt sammensatt næringsliv med konkurransedyktige rammevilkår, som gjør at eksisterende og nye bedrifter ønsker å fortsette drift/etablere sin virksomhet i kommunen, samt gi mulighet for nye arbeidsplasser med forskjellig kompetansekrav.

■ Bolyst/kultur/trivsel

- innflytting/tilbakeflytting
- livskvalitet/trivsel
- infrastruktur

Strategi:

Gjennom bygging og opprettholdelse av varierte kultur-, fritids- og opplevelsesmuligheter skal Nordre Land få et grunnlag for å profilere seg som en kommune der du kan oppleve «ekte landsbyliv» (best å leve, mest å oppleve).

Det er laget tiltak for alle tiltaksområdene, og planen inneholder 27 tiltak.

Hovedmålgruppene for planen vil være:

- unge i etableringsfasen
- kvinner
- eksisterende næringsliv
- etablerere/gründere, spesielt kvinnelige etablerere/gründere
- samarbeidspartnere

Gjennomføringsforutsetninger

Ut i fra kommunens muligheter har Nordre Land kommune et stort potensialet for positiv utvikling og vekst, men det krever et felles målrettet løft. Kommunen kan ikke alene ta ansvar for å snu utvikling. Det er i næringslivet og av næringslivet verdiene skal skapes, og et forpliktende samarbeid mellom private aktører, kommuneadministrasjon og politikere er en nødvendighet.

Kommunen kan via sitt næringsfond og kommunens budsjetter bidra til hel eller delvis finansiering av tiltak. I tillegg kan det søkes om støtte fra DA-ordningen og de midlene som er satt av til tilrettelegging for næringsutvikling. Det forutsettes også at andre parter bidrar i tiltak, som både er av egen og felles interesse. Kommunen håper at engasjementet til medlemmene i Utviklingsforum overføres videre i å gjennomføre tiltakene i planen.

Arbeidet med å utvikle denne planen har vist at det er et stort engasjement i næringslivet, organisasjoner, lag/foreninger og enkeltpersoner for å utvikle Nordre Land kommune til å bli en enda bedre bo- og etableringskommune. Kommunen ser når frem til at dette engasjementet føres videre for å bidra til å gjennomføre tiltakene i planen. Dette er vi helt avhengige av for å nå målsettingene for planen. På denne måten vil vi kunne skape det vi ønsker – ekte landsbyliv – med god bomiljøer, allsidig næringsliv, gode arbeidsplasser, kulturaktiviteter og et god fritidstilbud.

Oversiktsbilde Dokka sett fra øst, foto: Geir Norling.

1.0 Planens mål

Målsettinger og strategier fra «Kommuneplan for Nordre Land kommune 2005 – 2014», «Handlingsplan for Nordre Land kommune 2008 – 2011» og «Strategisk plan for Gjøvik-regionen 2005-2008» har gitt retningslinjer for arbeidet med å utforme målsettinger for SNU.

SNU tar utgangspunkt i de uttalte målsettingene og utfordringene som er skissert i «Kommuneplan for Nordre Land perioden 2005-2014» under punktet «Næringsutvikling».

Målsettingene for næringsutvikling er:

- kommunen skal arbeide for et allsidig og bærekraftig næringsliv
- kommunen skal bidra til at eksisterende bedrifter har utviklingsmuligheter og legge til rette for nyetableringer
- kommunen skal prioritere arbeidet med å styrke Dokka tettsted og som senter for handel, service, reiseliv basert på lokal historie og tradisjon, besøk og fritid
- kommunen skal arbeide for økt verdiskaping på grunnlag av lokale ressurser og nye ideer

Utfordringene er:

- sikre tilgang på attraktive industritomter
- dra i gang nettverk og samle bedrifter/næringer som hører sammen
- kommunen må være en naturlig aktør og samarbeidspartner når nettverksbaserte prosjekter skal dras i gang
- iverksette prosjekter for å kartlegge hva vi har av lokale særegne ressurser
- systematisk markedsføring av det Nordre Land har å tilby
- beholde det åpne kulturlandskapet og levende bygder
- opprettholde/øke aktiviteten i skogkulturarbeidet
- utnytte sysselsettings- og inntektspotensialet innen utmarksnæringene, reiseliv, jakt og fiske

Disse utfordringene er fulgt opp under planens tiltaksområder.

I tillegg har SNU tatt hensyn til arbeidsmålene som er skissert i «Handlingsplan for Nordre Land kommune 2008-2011»:

- øke den lokale foredlingen av naturgitte forekomster
- legge til rette for næringsutvikling

Til sist har SNU også tatt hensyn til den strategiske planen som er laget for Gjøvik-regionen, som gjelder fra 2005-2008, hvor målsettingen er at det allsidige næringslivet i Gjøvik-regionen skal ligge i forkant i forhold til å fange opp og tilpasse seg de endringer som omverdenen og markedet til en hver tid krever. I denne planen er det skissert fire strategier:

- Utvikle nye produkter, nye markeder, nye allianser som kan tilføre tilgang på kompetanse, teknologi, finansiering (Spin off fra eksisterende produksjoner) ect.
- Legge til rette for gründere og for kobling av disse mot eksisterende næringsliv, herunder programmer som tar vare på ideer som spinner ut fra eksisterende bedrifter

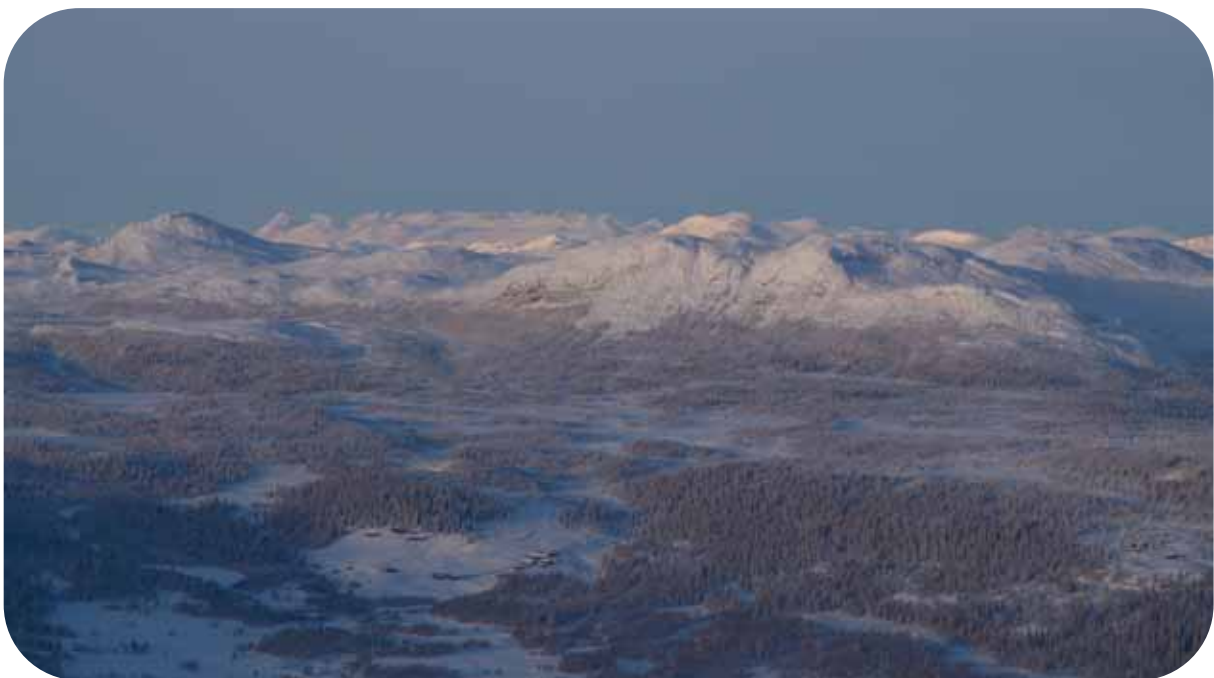
Dokksfløydammen, foto: Werner Sveum.

- Utvikle nettverk innen segmenter hvor det er spesielle fortinn
- Satse på kompetanseutvikling i bedrifter

Den overordnede målsettingen for SNU er å forslå konkrete tiltak som kan føre til:

- etablering av nye bedrifter
- skape flere arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- beholde eksisterende arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- etablering innen bransjer som ikke er representert/i liten grad er representert i næringslivet i kommunen i dag
- profilering/markedsføring av kommunen som en god bo- og etableringskommune

Et ønsket resultat av disse målsettingene er at den negative befolkningsutviklingen i kommunen reduseres mest mulig på kort sikt og stabiliserer befolkningsgrunnlaget på lengre sikt.

Røssjøkollene og Lundsætrene, foto: Geir Norling.

2.0 Utviklingstrekk og utfordringer

2.1 Nordre Land kommunes nåsituasjon

Statistikken som beskriver nåsituasjonen er innhentet fra Statistisk Sentralbyrå sin statistikkbank og Oppland fylkeskommune.

Nordre Land kommune har en befolkning på 6720 første kvartal 2007, og har siden 1999 hatt en nedgang i folketallet, med unntak av 2004, på mellom 0,2 og 1,6% årlig. I tillegg har kommunen hatt en netto utflytting de siste 3 årene. De andre kommunene i Gjøvik-regionen¹, bortsett fra Gjøvik, har hatt samme tendens i folketallet, men nedgangen har ikke vart over så mange år. Gjøvik kommunen har hatt vekst i folketallet i perioden 1997 til 2007, med unntak av 2002. Gjøvik har også hatt en stor netto innflytting, mens de andre kommunen i regionen har hatt netto utflytting.

Det finnes 855 bedrifter/virksomheter i kommunen og ca. 3000 arbeidsplasser. Den yrkesaktive befolkningen er 4323. I perioden 2002 – 2007 varierer antall bedrifter mellom 831 og 873. Hvis vi sammenligner med de andre kommunene i Gjøvik-regionen har de alle samme tendens, men Gjøvik har hatt en økning i antall bedrifter i perioden 2003 – 2006.

De største næringene (etter antall sysselsatte) i kommunen er:

- offentlig tjenesteyting
- varehandel
- industri
- jord- og skogbruk
- bygg og anlegg
- transport
- private tjenester

Varehandel og industri er de dominerende næringene i kommunen og står for 28,5% av alle sysselsetting og ca 57% av sysselsettingen uten offentlig tjenesteyting.

Hvis vi sammenliger med Gjøvik-regionen, er offentlig tjenesteyting største næring i alle kommuner bortsett fra Vestre Toten, hvor industribransjen sysselsetter flest. Det er de samme næringene som er størst i de andre kommunene også, men rekkefølgen varierer noe fra kommune til kommune.

I 2005 pendlet 970 arbeidstakere ut av kommunen, og kommunen har en netto utpendling på ca 13%. Utviklingen for pendling har vært positiv, i perioden 2000 – 2005 har nettoutpendling gått ned fra 550 til 400 personer. De fleste innpendlerne til Nordre Land kommer fra Søndre Land, mens de fleste utpendlerne fra Nordre Land reiser til Gjøvik.

I regionen har Gjøvik en stor netto innpendling, mens Vestre Toten har en liten netto innpendling. Søndre Land og Østre Toten har forholdsvis stor netto utpendling, som i prosent er høyere enn Nordre Land.

---

¹ Gjøvikregionen består av følgende kommuner: Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten.

I perioden 2001 til 2005 har antall arbeidsplasser i kommunen økt hvert år, med unntak av 2004, med mellom 0,8 og 6,6% årlig. Hele Gjøvik-regionen har hatt samme tendens.

12,15% av befolkningen i Nordre Land kommune har 4-årig eller høyere utdanning etter videregående skole, som er laveste for hele Gjøvik-regionen.

2.2 Hvorfor er det viktig med verdiskaping

Den overordna utfordringen er å oppnå en positiv befolkningsutvikling. Da kreves det etablering av flere arbeidsplasser, men også en rekke andre faktorer er avgjørende. Trenden i befolkningsutviklingen viser at kommunen i år 2025 kun vil ha 6300 innbyggere. For å sikre bosetting og innflytting må kommunen videreutvikle sine kvaliteter; *ekte landsbyliv*. Faktorer som hever livskvaliteten for innbyggerne i kommunen blir enda viktigere i framtiden. Et levende kulturliv, et variert kulturtilbud, et levende sentrum etter arbeidstid, fritids- og friluftaktiviteter, både organiserte og uorganiserte, for de fleste.

Utviklingen for pendling i kommunen har hatt en positiv tendens de siste årene og netto utpendlingen er redusert, men for å sikre videre positiv utvikling er det viktig å øke antall bedrifter og arbeidsplasser i kommunen. Nordre Land kan risikere å bli en «sovekommune» i regionen, i stedet for et levende og godt bosted med attraktive arbeidsplasser i nærmiljøet. En slik utvikling vil på sikt svekke Nordre Lands utviklingskraft og kommunens inntjeningssevne, og dermed evnen til å levere gode kommunale tjenester.

Vekst «nedenfra», som skapes av og i lokalsamfunnet, er den beste veksten. Idèer initiert og utviklet lokalt lever ofte lengst, og skaper arbeidsplasser lokalt. Særlig når de er forankret i lokale fortrinn eller ressurser.

Dokka sentrum fra nord, foto: Geir Norling.

Varde Spåtind, foto: Anne Kirsti Nybakk.

2.3 Nordre Land kommunes muligheter

Nordre Land har gode forutsetninger for å lykkes i det videre arbeidet. Den geografiske plasseringen gir naturgitte fortrinn med tilgang til både fjell og fjord, som med tilhørende friluftsliv og aktiviteter gir oss muligheter andre kommuner ikke har. I tillegg viser innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i 2006, at flertallet er fornøyd med å bo i Nordre Land. Innbyggerne synes de har et trygt bomiljø, godt oppvekstmiljø for barn og har gode natur- og friluftsmuligheter.

Innen næringsutvikling er etableringen av Landsbyen Næringshage og Dokka-delta Nasjonale Våtmarkssenter viktige prosjekter, som kan gi flere etableringer og arbeidsplasser, og også skape kompetansearbeidsplasser innen fagfelt som kommunen ikke har i dag. Bedriftene som allerede er etablert i kommunen har også gitt tilbakemeldinger om at de har behov for flere arbeidstakere de kommende årene.

Nordre Land kommune er også en betydelig industrikommune, med et tungt innslag av trebearbeidende industri, i særdeleshet møbelindustri. Industrikulturen står sterkt, og mulighetene for knoppskyting er gode.

Landbruksnæringen er en viktig næring for kommunen, selv om sysselsettingen og antall bruk i drift har blitt redusert de siste årene. Den er med på å opprettholde bosetting i hele kommunen og utgjør kundegrunnlaget for andre virksomheter/bedrifter som er leverandører av varer og tjenester til næringen. Det er derfor viktig å få til utvikling innen næringen slik at vi opprettholder bosettingen i hele kommunen og et levende landbruk, hvor bioenergi vil være et viktig satsingsområde.

Det vil være viktig å ta vare på både kulturhistorien og kulturlandskapet som finnes i kommunen. Ved å formidle kulturhistorien og bevare kulturlandskapet, vil det være muligheter for å få til tilleggsnæringer og nye virksomheter innen reiselivsbransjen. For å kunne skape et best mulig tilbud må det også jobbes med å opprette nettverk mellom aktørene.

Synnfjellet er Opplands sørligste høyfjellsområde, med en fordelaktig nærhet til hovedstadsregionen. Det er planmessig lagt til rette for hyttebygging i området, og utfordringen blir å legge til rette for aktiviteter og profilering av området.

Næringslivet har også gode muligheter til å knytte seg til forsknings- og høyskolemiljøer for kompetanseheving og produktutvikling, da Høyskolen i Gjøvik og Høyskolen på Lillehammer totalt sett har fagkrefter innen mange forskjellige felt.

Kommunen har et godt skoletilbud, både innen grunnskole og videregående skole, og det finnes et godt tilbud for voksenopplæring i kommunen. Kommunen har i en tiårsperiode god og lang erfaring med desentralisert høyskoletilbud. Dette har vært mulig på grunn av det etablerte samarbeidet for voksnes læring fra 1996 i Cafe 2000. Blant annet er det gjennomført en 5-årig desentralisert allmennlærerutdanning på Dokka, og 4 grunnmoduler i bygningsvern. Dette videreføres bl.a. ved at Oppland fylkeskommune har startet et prosjekt som skal se på muligheter for å starte en desentralisert ingeniørutdanning. Kommunen har også nylig vedtatt en plan for videre barnehageutbygging.

Det er kort avstand til Gjøvik, Fagernes og Lillehammer og andre store byer i Østlandsområdet, i tillegg til kort avstand til Gardermoen, så tilgjengeligheten til markedet for mange av bedriftene i kommunen er bra.

3.0 Visjon, grunnverdier og satsningsområder

3.1 Visjon og grunnverdier

I arbeidet med stedsutviklingsprosjektet som ble gjennomført 2005 – 2006, ble «Landsbyen Dokka» innarbeidet som begrep, og begynner å bli kjent også utover kommunens grenser. SNU ønsker å videreføre dette i sin visjon for planen, men ikke begrense landsbyen til bare å gjelde Dokka, men også de andre grendene vi har i kommunen. Det er opp til oss selv hva vi legger i begrepet Landsbyen, og siden det ikke er benyttet over så lang tid ennå, er det mulig å gi ordet landsby et større innhold som kan favne hele kommunen. *Visjonen for planen er «Ekte Landsbyliv».*

Grunnverdier er verdier som skal «gjennomsyre» innholdet i tiltakene, og som gir innhold til visjonen «Ekte Landsbyliv». I handlingsplanen for kommunen er livskvalitet, bærekraft og utvikling satt som grunnverdier. Disse verdiene sammen med forslag som er kommet frem under diskusjoner i Utviklingsforum, har ført frem til følgende grunnverdier for SNU:

- *åpen*
- *nær*
- *skapende*

3.2 Satsningsområder

Det er satt opp to overordnede satsningsområder, med prioriterte tiltaksområder.

■ Næringsutvikling:

- handelsstand
- reiseliv
- landbruk og utmark
- industri
- nyetableringer
- infrastruktur
- kompetanse/rekruttering

■ Bolyst/kultur/trivsel:

- innflytting/tilbakeflytting
- livskvalitet/trivsel
- infrastruktur

Scandia-stol, design Hans Bratterud, foto: Hugo Oppdal med tillatelse fra Fjordfiesta.

Hvert satsningsområdet beskrives sammen med en strategi/ambisjonsnivå i kapittel 4 og 5. I kapittel 6 er det satt opp en tidsplan for gjennomføringen av tiltakene.

Areal ivaretas i planarbeidet som er under arbeid/skal starte. Det gjelder både boligtomter og næringsarealer.

Hovedmålgruppene for planen vil være:

- unge i etableringsfasen
- kvinner
- eksisterende næringsliv
- etablerere/gründere, spesielt kvinnelige etablerere/gründere
- samarbeidspartnere

Med unge i etableringsfasen menes her aldersgruppen 20 – 39 år. Denne målgruppe er viktig fordi kommunen har et større «underskudd» av innbyggere i denne alderen, og det vil derfor være viktig at tiltak for å få flere innbyggere til kommunen setter fokus på denne målgruppen.

Kvinner er valgt som en hovedmålgruppe fordi forskning og undersøkelser knyttet til flyttemotiver viser at kvinner ofte er de som gjør valg for familien når det gjelder valg av bosted.

Etablerere/gründere generelt, men kvinnelige etablerere/gründere spesielt, er viktige målgrupper, fordi vi ønsker flere kompetansearbeidsplasser. Kvinnelige etablerere/gründere er spesielt viktig fordi vi ønsker at flere kvinner skaper sin egen virksomhet.

Det er viktig å beholde det eksisterende næringslivet med de arbeidsplasser, og eventuelt nye arbeidsplasser, de bidrar med. Det er i det eksisterende næringsliv grunnlaget ligger for videre verdiskaping.

Den siste målgruppen er samarbeidspartnere. Ved å involvere samarbeidspartnere i arbeidet, vil vi få tilført kompetanse som vil gi oss større muligheter til å oppnå de resultater vi ønsker.

Byggedag ved Lands museum, foto: Lands museum.

4.0 Næringsutvikling – tiltak

Strategisk resonnement

Nordre Land kommune er en distriktskommune, og er preget av lange og gode jord- og skogbrukstradisjoner. Likevel er kommunen en utypisk distriktskommune, da næringslivet etter hvert har utviklet en stor variasjon, med en sterk industri og et sterkt handelssentrum i Landsbyen Dokka. Nordre Land er derfor en næringsmessig robust kommune med mange sterke sider. Utfordringene som har utkrystallisert seg i SNU-prosessen, er i hovedsak knyttet til økt lokal foredling, tilleggsnæringer innenfor landbruket, knoppskyting fra industrien, kompetanseutvikling, kompetansearbeidsplasser, etablerersatsing, videreutvikling av Dokka som handelssted, reiselivsutvikling generelt og i Synnfjellet spesielt og videreutvikling av Dokka som skolested. Dette gjør at en strategi for næringsutvikling må være bredt fundert, og være åpen for mange ulike typer initiativ og tiltak.

STRATEGI: Ved å jobbe aktivt og målrettet med utgangspunkt i det vi er gode på skal Nordre Land få et bredt sammensatt næringsliv med konkurransedyktige rammevilkår, som gjør at eksisterende og nye bedrifter ønsker å fortsette drift/etablere sin virksomhet i kommunen, samt gi mulighet for nye arbeidsplasser med forskjellig kompetansekrav.

4.1 Tiltaksområde Handelsstand

TILTAK 4.1.1 – VIDEREUTVIKLE DOKKA SOM HANDELSSTED

Berører også tiltaksområde livskvalitet/trivsel.

Beskrivelse

- Kartlegge hva som finnes av ledige lokaler
- Kartlegge hvem som eier bygningene
- Lage retningslinjer for vedlikehold av bygningene
- Lage plan for utvikling av Miljøgata – ref. kommunedelplan
- Rydding av skog for å synliggjøre museet
- Etablere en arrangementsplass
- Utarbeide kampanje for å skape flere butikker i Miljøgata

Formål

Det er viktig å bevare identiteten til Dokka ved å bevare de gamle bygningene. Et steds identitet er viktig hvis det skal være attraktivt å flytte dit, i tillegg til at det er viktig med et trivelig sentrum hvis vi skal satse på reiseliv. Skape et sentrum med aktiviteter i alle bygg. Dette skaper trivsel og vil trekke folk til Dokka.

Mål

Mer variert butikktilbud og økt omsetning.

Ansvarlige

- Landsbylauget
- Handelsstand

Bidragstyper

- Kommunen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008-2010 (en treårsperiode).

- Målepunkt sommeren 2009, et år etter ferdigstilling av ny Miljøgate

Ressurser/økonomi

Utredes av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Miljøgata, foto: Roar Kværnsveen.

TILTAK 4.1.2 – VIDEREUTVIKLE LANDSBYLAUGET

Beskrivelse

- Legge forholdene til rette for å opprettholde og videreutvikle Landsbylauget
- Rekrutteringskampanje for å få flere medlemmer
- Kampanje for å øke engasjementet hos medlemmene
- Arrangere temamøter for medlemmene

Formål

Det er viktig å ha en forening som samordner handelsstanden, og får næringen til å jobbe sammen om å opprettholde et godt handelssted. En slik forening er også viktig for å kunne avholde større arrangementer som Elgfestivalen m.m.

Mål

Et aktivt og voksende Landsbylaug.

Ansvarlig

- Landsbylauget

Bidragstere

- Medlemmene i Landsbylauget
- Kommunen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklart (Landsbylauget og kommunen).

Finansiering

Avklart (tilskudd fra kommunen, egenandeler og egeninnsats).

4.2 Tiltaksområde Reiseliv

Berører også tiltak 5.2.3 Grendeutviklingsprogram og vedlikehold av kulturlandskapet.

TILTAK 4.2.1 – ETABLERE LOKALLAG AV DEN NORSKE TURISTFORENING

Berører også tiltaksområdene innflytting/tilbakeflytting og livskvalitet/trivsel

Beskrivelse

- Kontakte DNT for å få avklart kriteriene for å opprette et lokallag
- Opprette prosjektgruppe for å opprette et lokallag
- Opprette samarbeid med DNT

Formål

Det er behov for å få til en bedre organisering av aktivitetene i fjellregionene vår. Et lokallage av DNT kan bistå med å merke stier og løypenett. De vil også kunne bistå med organisering av aktiviteter, som gjør at tilbudet blir større.

Mål

Et bedre tilbud av friluftaktiviteter.

Ansvarlig

- Synnfjell Utvikling BA

Bidragstydere

- Kommunen
- Gjøvik-regionens turistkontor
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

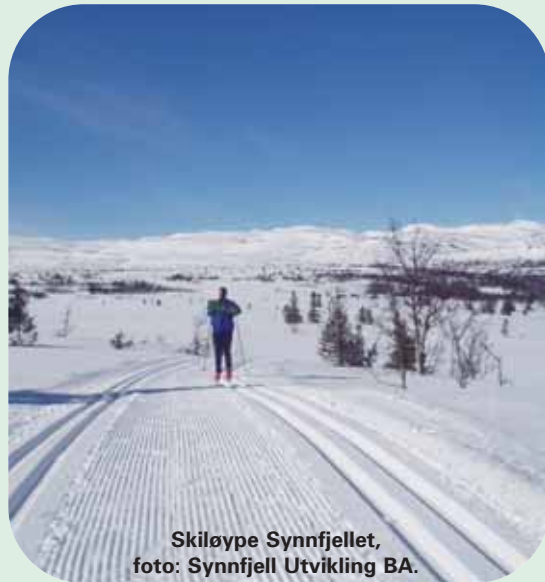
2011 – 2013 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Utredet av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Skiløype Synnfjellet,
foto: Synnfjell Utvikling BA.

TILTAK 4.2.2 – MARKEDSFØRING AV NORDRE LAND KOMMUNE OG SYNNFJELL SOM REISEMÅL

Berører også tiltaksområdene innflytting/tilflytting og livskvalitet/trivsel

Beskrivelse

- Kartlegge hva som finnes av aktiviteter
- Kartlegge hva målgruppene ønsker av aktiviteter
- Finne frem til tilbydere av aktiviteter som målgruppene ønsker
- Organisere tilbudet av aktiviteter
- Utarbeide designprofil
- Utarbeide en markedsføringskampanje
- Arbeide for å få til et helårs turistinformasjon

Formål

Det har vært en stor utbygging av hytter i fjellet, og det er nye eiere på Spåtind Høyfjellshotell. For å fortsette den positive utviklingen må det lages aktivitetstilbud både sommer og vinter. En slik utvikling kan også føre til nyetableringer i form av aktivitetsselskaper. Kommunen har et samarbeid med Gjøvik-regionens turistkontor, men det bør tas initiativ lokalt til å markedsføre resultatene av kartleggingen.

Mål

Gjøre Nordre Land kommune og Synnfjellet kjent som et godt reisemål.

Ansvarlig

- Synnfjell Utvikling BA
- Kommunen

Bidragstere

- Gjøvik-regionens turistkontor
- Spåtind Høyfjellshotell
- Landsbylauget

- LandsByen Næringshage
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2014 (en femårsperiode).

Ressurser/økonomi

Utredet av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Utstilling Lands museum, foto: Wenche Eimann.

TILTAK 4.2.3 VANNVEGEN

Berører også tiltaksområde livskvalitet/trivsel

Beskrivelse

- Kartlegge hvor traseen skal gå med rasteplasser og severdigheter
- Opparbeiding av traseen og rasteplasser
- Lage kart og skilting langs traseen
- Organisere sykkelutleie
- Markedsføre Vannveien

Formål

Det skal tilrettelegges for gang/sykkelveier langs eksisterende veier fra fjellet og ned til Dokka, og videre til Dokka-delta Nasjonale Våtmarkssenter i Odnos, som skal vise vannveiene våre. Vi trenger flere sommeraktiviteter, og ønsker også bedre å vise hva vi har av natur og kulturminner.

Mål

Lage vår variant av Rallarvegen.

Ansvarlig

- Synnfjell Utvikling
- Dokka-delta Nasjonale Våtmarkssenter

Bidragstere

- Spåtind Høyfjellshotell
- Grunneiere
- Valdresbanen
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2007 – 2009 (en treårsperiode).

- Fase 1 er startet – kartlegging – september 08
- Fase 2 – rydding av løyper, lage kart m.m. – sommeren 09

Finansiering

- Fase 1 – avklart – Gjøvik-regionen
- Fase 2 – ikke avklart

TILTAK 4.2.4 REETABLERE HOTELL PÅ DOKKA

Beskrivelse

- Ta kontakt med hotellkjedene for å høre hvilke kriterier om må oppfylles for at de skal etablere et hotell
- Opprette prosjektgruppe
- Utarbeide tilbud til aktuelle hotellkjeder for reetablering av hotell på Dokka

Formål

Det er kommet mange innspill fra næringslivet i Utviklingsforum om at det er behov for et hotell på Dokka, som vil gi flere overnattingsmuligheter og mulighet for å avholde konferanser. Hvis det skal satses på reiselivsnæringen er det også behov for flere overnattingstilbud.

Mål

Få et utvidet overnattings- og konferansetilbud i kommunen.

Ansvarlig

- Næringslivet

Bidragstere

- Kommunen
- Landsbylauget

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2014 (en femårsperiode).

- Fase 1 – kontakte hotellkjedene – gjennomført i 2010
- Fase 2 – reetablering 2014

Ressurser/økonomi

Utredet av de ansvarlig.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.2.5 VIDEREUTVIKLE SYNNEFJELL UTVIKLING

Beskrivelse

- Vurdere selskapsform for Synnefjell Utvikling i samarbeid med Etnedal kommune
- Kartlegge hvilke funksjoner/aktiviteter som skal legges til selskapet
- Kartlegge hvem som kan tilby tjenester som selskapet selv ikke skal tilby for å få en «totalpakke»
- Lansere og markedsføre «det nye destinasjonsselskapet»

Formål

Det har vært stor fokus på hytteutbyggingen i kommunen de siste årene, og det er behov for å organisere aktiviteter, servicetilbud m.m. i forhold til dette markedet, men også med tanke på Synnefjellet som reisemål.

Mål

Gjøre Nordre Land kommune og Synnefjellet kjent som et godt reisemål.

Ansvarlig

- Kommunen
- Etnedal kommune
- Synnefjell Utvikling BA

Bidragstere

- Spåtind Høyfjellshotell
- Landsbylauget
- Torpa statsallmenning
- LandsByen Næringshage
- Synnefjell/Dokkfløy utmarkslag
- DNT
- Gjøvik-regions turistkontor

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2012 (en femårsperiode).

Ressurser/økonomi

Kommunene og deleiere i selskapet.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.2.6 – INFORMASJON/SKILTING OG OPPRETTELSE AV RASTEPLASSER I NORDRE LAND KOMMUNE OG NABOKOMMUNENE

Beskrivelse

- Utarbeide informasjon om kommunen til skilting både på norsk og engelsk
- Bruke samme designprofil som for andre markedsføringstiltak av kommunen
- Opparbeide nye og vedlikeholde/forbedre eksisterende rasteplasser i kommunen
- Kontakte nabokommuner for avklare muligheter for skilting/informasjon
- Sette opp skilt

Formål

Det er behov for flere gode rasteplasser i kommunen, og skilting og informasjon på disse plassen, både ved avkjøringsveier til Dokka og rasteplasser ellers i kommunen og nabokommuner.

Mål

Bedre informasjonen om kommunen for tilreisende.

Ansvarlig

- Kommunen
- Vegvesenet

Bidragstere

- Turistkontoret i Gjøvik-regionen
- Profileringskonsulenten for Gjøvik-regionen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2009 (en toårsperiode).

Ressurser/økonomi

Utredet av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Veståsen, foto: Jon Nybakke.

4.3 Tiltaksområde Landbruk og Utmark.

TILTAK 4.3.1 – GRØNN OMSORG/INN PÅ TUNET – FRISK GÅRD

Beskrivelse

- Kartlegge hvem som tilbyr tjenesten
- Informere målgruppen om tiltaket
- Opprette nettverk for de som tilbyr tjenesten

Formål

Grønn omsorg/inn på tunet kan være en aktuell tilleggsnæring.

Mål

Opprettholde drift ved eksisterende bruk.

Ansvarlig

- Faglagene

Bidragstyttere

- Kommunen

- Fylkesmannen i Oppland ved Landbruksavdelingen
- NAV Oppland

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2009 – 2010 (en toårsperiode).

- Kartlegging og utforming av informasjon – ferdig 2009
- Opprette nettverk – 2010

Ressurser/økonomi

Utredet av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.3.2 – SAMDRIFT OG ULIKE SAMARBEIDSTILTAK

Beskrivelse

- Kartlegge hvem som har samdrift
- Samordne/lage informasjon
- Opprette nettverk for de som har samdrift
- Opprette miljø/nettverk for produksjon av spesielle varegrupper (ref. Toteneegg)

Formål

Det er viktig for landbruksnæringen at det stimuleres til videre ordinær drift.

Mål

Opprettholde drift ved eksisterende bruk.

Ansvarlig

- Forsøksringen

Bidragstyttere

- Faglagene
- Kommunen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2012 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.3.3 – BIOENERGI

Beskrivelse

- Stimulere til videre utvikling

Formål

Dette er et område hvor næringen ligger langt fremme, og det er viktig å stimulere til videre utvikling. Vurdere muligheter for bioenergi for salg, for eksempel pellets.

Mål

Bli en av landet ledende kommuner på bioenergi.

Ansvarlig

- Dokka Biovarme
- Torpa Biovarme

Bidragstere

- Kommunen
- LandsByen Næringshage
- Faglagene
- Trevekst i Oppland

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2012 (en femårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Kulturlandskap, foto: Werner Sveum.

TILTAK 4.3.4 ØKOLOGISK DRIFT

Beskrivelse

- Fortsette rådgivningsvirksomheten – informere om hva som kreves for å drive økologisk
- Kartlegge hvem som driver økologisk
- Opprette nettverk

Formål

Dette er et område hvor næringen ligger langt fremme, og det er derfor viktig å stimulere til videre utvikling.

Mål

Opprettholde drift ved eksisterende bruk.

Ansvarlig

- Faglagene

Bidragstere

- Kommunen
- Fylkesmannen i Oppland ved Landbruksavdelingen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.3.5 – LOKAL FOREDLING OG OMSETNING AV LANDBRUKSPRODUKTER

Berører også tiltaksområdene reiseliv og handelsstand

Beskrivelse

- Videreutvikle foredling av råvarer
- Etablere et utsalgssted i sentrum
- Opprette nettverk for produsentene

Formål

Det er viktig å skape en identitet og ta være på det som særpreger kommunen.

Mål

Etablere et større tilbud av lokalprodusert mat og andre landbruksprodukter.

Ansvarlig

- Faglagene

Bidragstyttere

- Kommunen
- Fylkesmannen i Oppland ved Landbruksavdelingen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2014 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

4.4 Tiltaksområde Industri

TILTAK 4.4.1 REKRUTTERING – NETTVERK

Beskrivelse

- Kartlegge behovet i bedriftene og krav til kompetanse
- Kartlegge hvem som kan bistå med opplæring
- Se på muligheten for å rekruttere samlet og tenke nytt for å sikre god tilgang til kvalifisert arbeidskraft
- Markedsføre industrien som en attraktiv arbeidsplass i regionen og egen kommune

Formål

Flere bedrifter innen industrien i kommunen har behov for flere arbeidstakere i de nærmeste årene, men har problemer med å rekruttere.

Mål

Bedre rekrutteringen til næringslivet.

Ansvarlig

- Næringslivet
- Kommunen

Bidragstyttere

- Skolene i kommunen
- Dokka videregående skole
- OPUS
- Voksenopplæringen
- Næringsrådet i Gjøvik-regionen
- Lands Museum
- LandsByen Næringshage
- NAV Nordre Land
- HiG
- Fagskolen i Gjøvik
- Oppland fylkeskommune

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Produksjonslokalet til K. Stormark Konfeksjonsfabrikk AS, foto: Stine Røen.

4.5 Tiltaksområde Nyetableringer

TILTAK 4.5.1 – ENTREPRENØRSKAP I SKOLEN

Berører også tiltaksområde industri.

Beskrivelse

- Lage kampanje for å skape interesse for å etablere egen virksomhet
- Etablere nettverk mellom næringsliv og skolene
- Ta aktiv del i faget «Programfag til valg»
- Delta i konkurransen for elevbedrifter i Oppland

Formål

For å få til nyetableringer er det viktig å gjøre alternativet å starte egen virksomhet kjent.

Mål

Opprette minst tre elevbedrift i et skoleår, en på hver av ungdomsskolene og en på videregående skole.

Ansvarlig

- Ungdomsskolene
- Dokka videregående skole

Bidragstere

- Kommunen
- LandsByen Næringshage
- Næringslivet

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2012 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.5.2 – LANDSBYEN NÆRINGSHAGE

Beskrivelse

- Skape et nettverk rundt Næringshagen slik at det blir et kompetansemiljø for nyetableringer
- Skape nettverk mot vitensenteret – bioenergi – trevekstprosjektet
- Samarbeidsavtale med erfarne eksisterende nettverk
- Inngå forpliktende samarbeid mellom kommunen og Næringshagen

Formål

Det er viktig å ha et miljø hvor etablerer kan skape nye arbeidsplasser, og det er ofte i slike miljøer at nyskaping skjer.

Mål

En levedyktig Næringshage.

Ansvarlig

- LandsByen Næringshage

Bidragstere

- Kommunen
- Gjøvik-regionen
- Oppland fylkeskommune
- Kapp Næringshage
- Gjøvik Kunnskapspark
- Næringsrådet i Gjøvik-regionen
- NAV Nordre Land
- Næringslivet

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklart (kommunen, SIVA, Oppland fylkeskommune m.m.).

Finansiering

Avklart (tilskudd fra kommune, SIVA, Oppland fylkeskommune m.m.).

Bygging av LandsByen Næringshage, foto: Liv Solveig Alfstad.

TILTAK 4.5.3 – NASJONALT VÅTMARKSSENTER – DOKKA-DELTA

Beskrivelse

- Etablere et nasjonalt våtmarkssenter med:
  - faginstittutt
  - besøkssenter

Formål

Denne etableringen kan skape kompetansesarbeidsplasser, økoturisme osv.

Mål

Etablere et nasjonalt våtmarkssenter.

Ansvarlig

- Søndre Land kommune
- Nordre Land kommune

Bidragstygere

- Randsfjord museene
- Oppland fylkeskommune

- Gjøvik-regionen
- Valdresbanen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

- Fase 1 – registrere selskapet og starte arbeide med å opprette våtmarkssenteret – 2008
- Fase 2 – åpning av senteret – 2010

Ressurser/økonomi

Utredes av de ansvarlige.

Finansiering

- Fase 1 – avklart
- Fase 2 – ikke avklart

4.6 Tiltaksområde Infrastruktur

TILTAK 4.6.1 – UTVIKLING AV GANGSTIER/TURMULIGHETER I DOKKA-OMRÅDET

Berører også tiltaksområde livskvalitet/trivsel

Beskrivelse

- Arealplan for området må vedtas
- Kartlegge mulighetene for å lage gangbro til Dølsholmen
- Kartlegge og rydde turstier i Dokkaområdet og Dølsholmen

Formål

Det er kommet innspill på at vi må bedre turmuligheten i kommunen og også utvide friluftstilbud.

Mål

Bedre tilgjengelighet til sentrumsnære turmuligheter.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragstygere

- Landsbylauget
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2012 – 2014 (en treårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 4.6.2 VEI

Berører også tiltaksområdet infrastruktur i kap. 5.

Beskrivelse

- Heve standarden på hovedveiene i kommunen, og spesielt riksvei 34 som er korteste vei til Oslo, og hvor store deler av næringslivet har sitt hovedmarked

Formål

Det er viktig for næringslivet at veistandarden har en god nok kvalitet og kapasitet, slik at de får levert sine varer og tjenester.

Mål

Bedre hovedveier i kommunen.

Ansvarlig

- Kommunen
- Oppland Fylkeskommune

Bidragstere

- Politikere
- Næringsliv

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2014 (en femårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Foto: Stine Røen.

4.7 Tiltaksområde Kompetanse/rekruttering

TILTAK 4.7.1 – KOMPETANSENETTVERK

Berører også de fleste andre tiltaksområdene.

Beskrivelse

- Kartlegge behovet for kompetanse i bedriftene
- Kartlegge behovet for arbeidskraft
- Kartlegge om bedriftene kan være lærlingebedrifter, og hvordan de eventuelt blir godkjent
- Utvikle et samarbeid mellom den kommunale voksenopplæringen og OPUS Land, og etablere en samlokalisert struktur

- Videreutvikle samarbeidet i form av et voksenpedagogisk senter for befolkningen generelt, og næringslivet spesielt

Formål

Det er viktig å skape samarbeid mellom utdanningsmiljøene og næringslivet for å sikre at det utdannes kandidater med rett kompetanse for eksisterende næringsliv. Øke kompetansen i kommunen på bred front.

Mål

En beskrivelse/analyse av framtidig kjent kompetansebehov/rekrutteringsbehov.

Ansvarlig

- Dokka videregående skole
- OPUS
- Næringsliv
- Kommunen
- Høgskolene (studentoppgaver?)

Bidragstere

- NAV (arbeidskraftundersøkelsen)
- Næringsrådet i Gjøvik-regionen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

Mai 2008 – 2009 (en toårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Foto: Stine Røen.

TILTAK 4.7.2 – DOKKA SOM «CAMPUS» (VARIERT SKOLESTED)

Beskrivelse

- Samlokalisere flest mulig opplæringstilbud til «Nye Dokka videregående», og beholde de spesielle linjene vi har som f. eks. middelalderlaft og bygningsvern
- Markedsføre linjene ved Dokka videregående skole
- Opprettelse av universitet i innlandet vil også gi nye utdanningsmuligheter
- Lage en arbeidsgruppe – næring/skole/kommune

Formål

Tilby et godt og bredt utdanningstilbud for kommunens innbyggere.

Mål

Et slagkraftig og dynamisk opplæringscenter for Gjøvik-regionen og Oppland (Campus Dokka) for ungdom og voksne.

Ansvarlig

- Oppland fylkeskommune
- Dokka videregående skole
- OPUS
- Kommunen
- Næringslivet

Bidragstere

- Studieforbundene
- Lands Museum
- NAV Nordre Land
- Høgskole(r) (HiL, HiG, HiA, HiH mfl.)

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2010 (en treårsperiode).

- Et bredere og nytviklet tilbud kan registreres 2010

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

5.0 Bolyst/kultur/trivsel – tiltak

Strategisk resonnement

Å foretrekke Nordre Land som bosted, enten ved å bli boende eller å flytte til (eller tilbake til) kommunen, er en beslutning som avhenger av komplekse vurderinger, og langt flere enn kun mulighet for arbeid. I høy grad er dette individuelle preferanser. Forskning viser likevel at noen faktorer er felles for alle, og viktigere enn andre; Tilknytning (det er enklere å tiltrekke seg folk som enten kommer fra kommunen opprinnelig, eller fra området), nærhet til slekt og familie kommer på samme konto. De offentlige tjenestene som barnehage, grunnskole, videregående skole og kulturtilbud har betydning, mulighetene for attraktive boliger og tomter og generelt sett lokalsamfunnets omdømme som bosted (attraktivitet). Mange andre faktorer kunne vært nevnt. Det viktige strategiske resonnementet er at lokalsamfunnets omdømme betyr svært mye, spesielt hvis kommunen skal kunne trekke til seg mennesker uten lokal tilknytning fra før.

STRATEGI: Gjennom bygging og opprettholdelse av varierte kultur-, fritids- og opplevelsesmuligheter skal Nordre Land få et grunnlag for å profilere seg som en kommune der du kan oppleve «ekte landsbyliv» (best å leve, mest å oppleve).

Markjordbær, foto: Jon Nybakke.

5.1 Tiltaksområde Innflytting/tilbakeflytting

TILTAK 5.1.1 – PROFILERING/MARKEDSFØRING AV KOMMUNEN

Beskrivelse

- Samarbeide med profileringsprosjektet for regionen
- Gjennomføre spørreundersøkelse med innbyggere som har flyttet hit, for å få informasjon om faktorer som var avgjørende
- Bruke omdømmeundersøkelsen for å finne verdier til markedsføring/profilering
- Lage en prosjektgruppe – næringsliv og kommune
- Kartlegge hva som finnes av bomuligheter – se strategisk plan for boligbygging
- Kartlegge hva som finnes av ledige stillinger
- Kartlegge hva som finnes av kulturtilbud
- Kartlegge fritidsmulighetene
- Kartlegge tilbudene i regionen
- Innsamling av informasjon om barnehagetilbud og utdanningstilbud
- Kartlegge kompetansearbeidsplasser som kan tenkes å flytte virksomheten til kommunen
- Vurdere om kommunen skal markedsføre seg internasjonalt og finne ambassadører (tidligere innbyggere fra kommunen) som nå jobber internasjonalt til å markedsføre kommunen i utlandet
- Utarbeide forslag til arrangementer vi skal delta på og arrangere selv, som «Hematt til jul»
- Bruke hjemmesiden til kommunen som virkemiddel, og utarbeide informasjon til «Flytt hit knappen»
- Bruke sider som Facebook for å kommunisere med målgruppa (Landing i byen)
- Lage linker fra kommunens hjemmesider til næringshagen og bedrifter i kommunen
- Utarbeide designprofil
- Utarbeide en markedsføringskampanje hvor direktekontakt med enkeltpersoner vil være viktig, som f.eks utsendelse av nyhetsbrev

Foto: Fride Aase.

Formål

For å kunne få flere innbyggere til kommunen må vi vise hvem og hva kommunen er.

Mål

Stabilisere befolkningstallet på kort sikt og på lang sikt øke befolkningstallet i kommunen.

Ansvarlig

- Kommunen
- Synnfjell Utvikling
- Næringslivet

Bidragsyttere

- Profileringskonsulenten for Gjøvik-regionen
- LandsByen Næringshage
- Skoler
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2007 – 2011 (en femårsperiode).

- Markedsføringskampanje klar i 2008

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 5.1.2 – FADDERORDNING OG VELKOMSTPAKKE

Beskrivelse

- Opprette prosjektgruppe
- Utarbeide kampanje for å rekruttere faddere
- Utnevne faddere
- Lage velkomstpakke med relevant informasjon
- Arrangere innflytterfestival

Formål

Det er viktig å kunne tilby noe ekstra til de som flytter til kommunen.

Mål

Organisere mottak av innflyttere til kommunen.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragsytere

- Næringsliv
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2011 – 2012 (en toårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Utstilling biblioteket, foto: Fride Aase.

5.2 Tiltaksområde Livskvalitet/trivsel

TILTAK 5.2.1 – BEGEISTRINGSPRIS

Beskrivelse

- Det opprettes en pris for å premiere initiativtakere som gjør noe bra for kommunen, som kan tildeles privatpersoner, lag, foreninger eller bedrifter
- Opprette prosjektgruppe
- Lage statutter/kriterier for prisen og komité for å vurdere hvem som kan få prisen, kriteriene må ikke være omfattende
- Informere om prisen
- Utarbeide forslag til hvordan prisen skal overrekkes og markeres

Formål

Det er viktig å vise i handling at personer som gjør litt ekstra blir satt pris på.

Mål

Etablere en årlig prisutdeling for begeistringsprisen.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragyttere

- Næringsliv
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008.

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlig.

Finansiering

Ikke avklart.

TILTAK 5.2.2 – KULTURAKSEN FRA DOKKA-TUNET/MUSEET TIL JERNBANESTASJONEN INKL. VALDRESBANEN

Berører også tiltaksområde reiseliv.

Beskrivelse

- Fortsette stedsutviklingsprosjektet
- Opprette egen prosjektgruppe
- Disponere grøntområdene i sentrum til å skape uformelle møteplasser – arealplan Dokka
- Kartlegge hva som finnes av ledige lokaler
- Lage en plan for hva vi ønsker av aktiviteter

Formål

Det er behov for bedre synliggjøring av hva vi har, videreutvikling av kulturtilbudet og ha uformelle møteplasser.

Mål

Forsette stedsutviklingsprosjektet for å videreutvikle/skape et større kulturtilbud i sentrum.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragyttere

- Landsbylauget
- Næringsliv
- Lands museum
- Gjøvik-regionens turistkontor
- Valdresbanen

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2010 – 2014.

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Kaffekos på Veståsen, foto: Halvor Askvig.

TILTAK 5.2.3 – GRENDEUTVIKLINGSPROGRAM OG VEDLIKEHOLD AV KULTURLANDSKAPET

Beskrivelse

- Kartlegge grendene i kommunen – bo, fritid, kultur og næringsliv
- Gjennomføre innbyggerundersøkelse i grendene – hva ønsker de
- Utarbeide tiltak for å opprettholde grendene
- Kartlegge utviklingen for kulturlandskapet og hva som kreves av vedlikehold
- Kartlegge kilder innen kulturhistorie
- Kartlegge hvem som jobber med kulturformidling
- Skape nettverk for kulturformidlere
- Vurdere muligheter for å få flere til å etablere tilleggsnæringer/nye virksomheter basert på kulturhistorie og utnyttelse av kulturlandskapet
- Lage plan for hvordan kulturlandskapet skal vedlikeholdes fremover

Formål

Beholde grendene og bevare kulturlandskapet i kommunen.

Mål

Utvikle grendene i kommunen slik at vi opprettholder bosetting og næringsvirksomhet i hele kommunen.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragsytere

- Næringsliv
- Lands Museum
- Lag og foreninger

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008-2009 (en toårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklares av de ansvarlige.

Finansiering

Ikke avklart.

Lesestund på biblioteket, foto: Fride Aase. Lesestund på biblioteket, foto: Fride Aase.

5.3 Infrastruktur

TILTAK 5.3.1 BREDBÅND

Berører også tiltaksområdet innflytting/tilbakeflytting og infrastruktur i kap. 4.

Beskrivelse

- Forsette utbyggingen av bredbånd i kommunen

Formål

Folk i dag forventer at det er tilgang til bredbånd, og for å kunne være attraktive for innflytting/tilbakeflytting er det viktig med full bredbåndsdekning i kommunen.

Mål

Ha full dekning for bredbånd i kommunen.

Ansvarlig

- Kommunen

Bidragsytere

- VOKKS
- Oppland Fylkeskommune

Fremdrift (når skal det være gjennomført)

2008 – 2009 (en toårsperiode).

Ressurser/økonomi

Avklart.

Finansiering

Avklart.

6.0 Tidsplan for gjennomføring av tiltakene

Det har vært nødvendig å gjøre en prioritering av tiltakene, og dette er blitt diskutert i alle arbeidsgruppene, og følgende tidsplan er satt opp:

Tiltak	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
4.1.1 Videreutvikle Dokka som handelssted							
4.2.5 Videreutvikle Synnfjell Utvikling BA							
4.4.1 Rekruttering – nettverk							
5.1.1 Profilerings/markedsføring av kommunen							
5.2.1 Begeistringspris							
5.3.1 Bredbånd							
4.1.2 Videreutvikle Landsbylauget							
4.2.3 Vannveien							
4.2.6 Informasjon/skilting og opprettelse av rasteplasser i Nordre Land kommune og nabokommunene							
4.3.1 Grønn omsorg/inn på tunet – Frisk gård							
4.3.2 Samdrift og ulike samarbeidstiltak							
4.3.3 Bioenergi							
4.3.4 Økologisk drift							
4.3.5 Lokal foredling og omsetning av landbruksprodukter							
4.5.2 LandsByen Næringshage							
4.5.3 Nasjonalt våtmarkssenter – Dokka-delta							
4.7.1 Kompetansenettverk							
4.7.2 Dokka som «campus» (varierte skolested)							
5.2.3 Grendeutvikling							
4.2.1 Etablere lokallag av Den Norske Turistforening							
4.2.2 Markedsføring av Nordre Land kommune og Synnfjell som reisemål							
4.2.4 Reetablere hotell på Dokka							
4.5.1 Entreprenørskap i skolen							
4.6.1 Utvikle gangstier/turmuligheter i Dokka-området							
4.6.3 Vei							
5.1.2 Fadderordning og velkomstpakke							
5.2.2 Kulturaksen fra Dokka-tunet/museet til jernbanestasjonen inkl. Valdresbanen							

- Prioriterte tiltak med oppstart 2008.
- Er startet, men fokus økes fra angitt tidspunkt.
- Ikke prioritert med oppstart i 2008.

7.0 Gjennomføringsforutsetninger

7.1 Forpliktende samarbeid

Ut i fra kommunens muligheter har Nordre Land kommune et stort potensial for positiv utvikling og vekst, men det krever et felles målrettet løft. Kommunen kan ikke alene ta ansvar for å snu utvikling. Det er i næringslivet og av næringslivet verdiene skal skapes, og et forpliktende samarbeid mellom private aktører, kommuneadministrasjon og politikere er en nødvendighet. Det er også viktig å videreutvikle et tillitsfullt samarbeide mellom Nordre Land kommune og de andre kommunene i regionen.

Nordre Land kommune skal være førstelinjeinstans innenfor næringsutvikling i kommunen, men det vil også være viktig å få til en god oppgavefordeling mellom de aktørene i regionene og kommunen som jobber med nærings- og utviklingsarbeid, som Næringsrådet i Gjøvik-regionen, LandsByen Næringshage, kommunen, Oppland fylkeskommune, med flere. Videre vil kontakten med forsknings- og kompetansemiljøene i regionene og fylke være en viktig faktor i gjennomføringen av tiltakene i planen.

Kommunen skal for sin del sikre stabile og gode forhold for næringsutvikling og bolyst. For å lykkes må kommunen bli kjent som et sted der folk unner hverandre suksess, der positive tiltak hilses velkomne, der det er lov å satse og også lov å feile.

7.2 Økonomi

Tiltakene i denne planen vi kreve finansiering, og en viktig forutsening for at planen skal gi resultater er at flere aktører bidrar. Kommunen kan via sitt næringsfond og kommunes budsjetter bidra til å del- eller totalfinansiere tiltak. Det forutsettes også at andre parter bidrar i de tiltakene som både har egen og felles interesse.

I tillegg kan det søkes om støtte fra DA-ordningen, både til bedriftsrettede tiltak og generelle midler for tilrettelegging for næringsutvikling. Totalt er det bevilget kr. 1,2 mill. til Nordre Land kommune for 2008. Rammen er delt i to hvor kr. 700.000 er satt av til bedriftsrettede tiltak og kr. 500.000 er satt av til tilrettelegging for næringsutvikling. Innovasjon Norge vil behandle søknader for de bedriftsrettede midlene, mens rådmannen vil behandle søknadene om midlene for tilrettelegging og innstille til formannskapet som gjør endelig vedtak, på lik linje med næringsfondet.

Videre vil det være aktuelt å benytte andre virkemidler fra Innovasjon Norge, BU-ordningen og andre regionale virkemidler.

7.3 Kommunens forventninger

Arbeidet med å utvikle denne planen har vist at det er et stort engasjement i næringslivet, organisasjoner, lag/foreninger og enkeltpersoner for å utvikle Nordre Land kommune til å bli en enda bedre bo- og etableringskommune. Kommunen ser når frem til at dette engasjementet føres videre for å bidra til å gjennomføre tiltakene i planen. Dette er vi helt avhengige av for å nå målsettingene for planen. På denne måten vil vi kunne skape det vi ønsker – ekte landsbyliv – med god bomiljøer, allsidig næringsliv, gode arbeidsplasser, kulturaktiviteter og et god fritidstilbud.

Vedlegg 1 – Organisering

Prosjektet organisering har bestått av:

- prosjektledelse
- prosjektgruppe
- utviklingsforum

Prosjektledelsen har bestått av:

- prosjekteier: formannskapet/kommunestyret
- prosjektansvarlig: rådmann Jarle Snekkestad
- prosjektleder: næringsrådgiver Stine Røen
- styringsgruppe

Styringsgruppa har bestått av:

- Liv Solveig Alfstad, ordfører Nordre Land Arbeiderparti
- Jan-Viggo Eidissen, Nordre Land Høyre
- Tove Haug, Kaffekoppen AS
- Torunn Lindahl, AS Kistefos Møbler
- Arne Goplen, Torpa Skogeierlag
- Jarle Snekkestad, rådmann

Stine Røen har vært sekretær for styringsgruppen. Det ble gjennomført 5 møter i styringsgruppa i planprosessen

Prosjektgruppa har bestått av:

- Halvor Askvig, Nordre Land kommune, Plan og næring
- Annbjørg Backer, Nordre Land kommune, Plan og næring
- Anne Sofie Askvig, Synnfjell Utvikling BA
- Geir Olav Nybråten, Landsbylauget
- Per A. Rognerud, LandsByen Næringshage AS
- Stein Thomasen, Næringsrådet i Gjøvik-regionen
- Odd Inge Sanden, Nordre Land kommune, Rådmannens utviklingsstab
- Øyvind Lunde, OPUS
- Stine Røen, Nordre Land kommune, Rådmannens utviklingsstab

Det ble gjennomført 6 møter i prosjektgruppa i planprosessen.

Utviklingsforum:

Det ble gjennomført 5 møter i Utviklingsforum i planprosessen.

Utviklingsforum har 35 medlemmer som representerer disse kompetanseområdene:

- bondelag
- bonde- og småbrukerlag
- skogeierlag
- utmarkslag
- Nordre Land kommune
- Dokka videregående skole
- Dokka ungdomsskole
- Landsbylauget
- lag og foreninger
- Nordre Land ungdomsråd
- bedriftsledere
- politikere

Vedlegg 2:

Deltakere Utviklingsforum

Navn	Bedrift/Organisasjon
Margit Rognerud	Ankalterud gård
Tore Fagerås	K Stormark Konfeksjonsfabrikk AS
Arnulf Olsen	Rustfrie Bergh AS
Tove Haug	Kaffekoppen AS
Ole Jonny Karlstad	Kistefos Sag AS
Torunn Lindahl	AS Kistefos Møbler
Geir Olav Nybråten	Landsbylauget
Tone Myhren	Dokka videregående skole
Erling Bjertnes	Nordre Land ungdomsskole
Odd Inge Sanden	Nordre Land kommune
Magnus Nygård	Ungdommens kommunestyre
Kristian Koll	Synnfjell/Dokkfløys Utmarkslag BA
Sigbjørn Nydahl	Idrettsrådet
Alastair Brown	Lands Museum
Harald Tønderum	Nordre Land Bondelag
Terje Nydahl	Torpa Bondelag
Arvid Klætne	Torpa, Snertingdal og Nordre Land Småbrukarlag
Trond Mæhlum	Nordre Land Skogeierlag
Arne Goplen	Torpa Skogeierlag
Liv Solveig Alfstad	Nordre Land Arbeiderparti
Jan-Viggo Eidissen	Nordre Land Høyre
Kai Glæserud	Dokka Fastners AS
Lars Fredriksen	Dokka Fastners AS
Arne Nybråthen	VOKKS AS
Kjell Rønningen	DnbNor Dokka
Anne Sofie Askvig	Synnfjell Utvikling BA
Bjørn Kasper Sørnum	NAV Dokka
Odd Andersstuen	NAV Dokka
Ivar Lien	Fagskolen Gjøvik
Knut E. Fagerholm	PC Tjenester A/S
Terje Ingebricson	PC Tjenester A/S
Arild Sekkesæter	PC Tjenester A/S
Maria Jedkvist	Spåtind Høyfjellshotell AS
Knut Kind	Grønvold Transport
Dag Erling Grønvold	Grønvold Transport